

УДК 355.085.5+159.98
DOI: 10.31733/15-03-2024/2/644-645

Ігор ЧОБОТЬКО

старший викладач кафедри
фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки

Ірина СКРИПЧЕНКО

завідувач кафедри
фізичного виховання
та тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат наук з фізичного
виховання та спорту, доцент

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ПРАВООХОРОНЦІВ
ВІД НЕДОЛІКІВ ДО СТРАТЕГІЙ ПОКРАЩЕННЯ
В УМОВАХ ПСИХОЛОГІЧНОГО НАПРУЖЕННЯ**

Зміни, що відбуваються в нашій країні протягом останніх років у всіх сферах суспільного життя, включаючи процес становлення державності, демократизацію та будівництво правової держави, потребують суттєвих змін у кримінальній політиці та практиці правоохоронних органів, особливо в умовах воєнного стану. Погляд на поліцію як на апарат виконавчої влади, що здійснює переважно каральні функції, зазнає значних змін. Щоб стратегічно підсилити кадровий потенціал правоохоронців, необхідне тісне співробітництво з громадою, трудовими колективами та засобами масової інформації, а також поширення гласності та відкритості. Ефективне вирішення оперативно-службових завдань потребує не лише дотримання закону, але й урахування моральних норм, традицій та звичаїв. Слід розуміти, що законність вимагає точного виконання закону всіма суб'єктами права, але це не завжди збігається з дотриманням закону. Недоліки в діяльності правоохоронних органів частково пов'язані з недосконалістю організації та проведення професійної підготовки співробітників, особливо в умовах воєнного стану. Недостатня якість такої підготовки негативно впливає на їхню професійну майстерність та результативність. Коли співробітник не володіє необхідними навичками в аналізі та регулюванні відносин, але відчуває тягар відповідальності за вирішення службових завдань, це може призвести до вживання жорстоких методів, що порушують законність [1]. Під час виконання своїх обов'язків вони часто опиняються в психологічно напружених відносинах з частиною населення, особливо з тими, хто порушує закон або має спотворену правосвідомість. Тому важливо не лише дотримуватися букви закону, але й забезпечити розуміння та прийняття громадянами справедливості та законності цих вимог, що сприятиме підвищенню авторитету правоохоронців та формуванню правосвідомості серед населення.

При виконанні службових обов'язків працівники часто знаходяться в ситуаціях, коли треба діяти швидко та за обмеженої кількості інформації, в нестандартних умовах, які вимагають творчого підходу, та при високому рівні відповідальності за наслідки своїх дій та високому рівні конфліктності взаємодії та психологічного протистояння. Ці обставини є характерними для всіх правоохоронців. Це вимагає ретельного відбору кандидатів на навчання та службу у правоохоронних органах, а також психологічної підготовки кандидатів до практичної діяльності. Однак, найретельніший відбір не завжди гарантує знаходження осіб, що повністю готові до роботи, іноді їх потрібно підготувати практично. Тому важливо забезпечити цілеспрямовану підготовку кандидатів до психологічної готовності до дії. Серед правоохоронців є думка, що вони досить добре розуміють людей та мають гарні психологічні здібності. Однак, це не завжди відповідає дійсності. Психологічна підготовка правоохоронців має бути організована на більш високому рівні, з врахуванням сучасних наукових даних та досвіду [2].

Вирішення завдань професійної психологічної підготовки значно впливає на вибір компетентних та розсудливих інструкторів, організацію та методику занять. Ці заняття

мають бути спрямовані на практичну підготовку, готовність до реальних ситуацій і повинні бути підготовлені й технічно забезпечені належним чином. Інструктор, користуючись власним досвідом в проведенні психологічної підготовки та адаптуючи його до конкретних умов та потреб учасників, повинен активно використовувати наукові рекомендації. Комплексна програма удосконалення роботи з кадрами та підвищення авторитету правоохоронців визначає конкретні завдання для галузевих служб та навчальних закладів щодо покращення відбору кандидатів, організації професійної підготовки та кар'єрного росту [4]. Програма передбачає розробку спеціальних навчальних програм та курсів, спрямованих на формування і розвиток професійних якостей співробітників. Важливо формувати не лише загальну психологічну культуру, а й підвищувати психологічну готовність до оперативно-службової діяльності. Психологічна підготовка має бути систематичною та спрямованою на практичне застосування. Враховуючи рівень підготовки, рекомендовано враховувати особливості кожного співробітника в характеристиках та атестаціях. Вдосконалення професійної підготовки співробітників внутрішніх справ визнано пріоритетом, що вимагає чіткого розуміння мети навчання, необхідності формування відповідних навичок і якостей, а також упорядкованого підходу до організації та проведення занять.

Організований і спрямований процес навчання правоохоронців є ключовим для їх успішної роботи з оперативно-службовими завданнями. Існують різні форми навчання, що забезпечують його безперервність, такі як початкова підготовка, підвищення кваліфікації, перепідготовка, стажування, самостійна підготовка, а також навчання в аспірантурі, ад'юнктурі і докторантурі.

Для подальшого вдосконалення професійної майстерності, яка включає психологічну підготовку, правоохоронців направляють на курси та стажування. За організацію і проведення професійної підготовки відповідають начальники на всіх рівнях. Психологічна підготовка є важливою складовою професійної майстерності, оскільки розуміння людської психології допомагає правильно вирішувати складні ситуації та приймати важливі рішення.

Отже можна зробити наступні висновки:

1. вирішення завдань професійної психологічної підготовки вимагає уважного вибору компетентних і розсудливих інструкторів, а також організації та методики занять, орієнтованих на практичну підготовку і готовність до реальних ситуацій;
2. комплексна програма удосконалення роботи з кадрами та підвищення авторитету правоохоронних органів встановлює конкретні завдання для галузевих служб та навчальних закладів щодо покращення відбору кандидатів, організації професійної підготовки та кар'єрного росту;
3. психологічна підготовка є важливою складовою професійної майстерності правоохоронців і включає розвиток психологічних характеристик, необхідних для успішного виконання службових обов'язків;
4. дослідження показують, що в процесі навчання правоохоронців важливо враховувати і їх професійні знання і психологічну готовність, що допомагає їм адаптуватися до різних ситуацій та приймати вірні рішення.

1. Давигора Ю. І. Тактична підготовка правоохоронців у контексті нової концепції діяльності національної поліції України. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), вип. 7(127), 2020. С. 56-62.

2. Константинов С.Ф. Напрями вдосконалення підготовки правоохоронців у військовий час // Нове українське право, вип. 3, 2023. С. 135-140.

3. Боровик М. О. «Удосконалення засобами фізичної підготовки стресостійкості поліцейських у службово-бойових завданнях у зоні проведення ООС // Педагогічні науки: теорія та практика, вип. 2, Листопад 2021, с. 112-119.

4. Чоботько І.І. Роль спеціально фізичної підготовки в діяльності правоохоронця // Міжнародний форум «З проблем фізичного виховання та здоров'я молоді у сучасному освітньому середовищі», 18 травня 2023 р. С. 246-248.